

Κομοτηνή: Στον Μητροπολιτικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου συνυπάρχουν η πίστη και η ιστορία

/ Οδοιπορικά

Στην «καρδιά» της [Κομοτηνής](#) στέκει αγέρωχος και αναγεννημένος ένας από τους σημαντικότερους ναούς της Θράκης, ο [Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου](#). Ένα ζωντανό σύμβολο πίστης, ιστορίας και πολιτισμού, που εδώ και αιώνες συνοδεύει τις πνευματικές και κοινωνικές στιγμές της πόλης.

Η ανέγερση του σημερινού ναού χρονολογείται στο 1800, όπως μαρτυρά η κτητορική επιγραφή που βρίσκεται στο εσωτερικό. Ωστόσο, η ιστορία του χώρου ξεκινά πολύ νωρίτερα. Σύμφωνα με αναφορές του Γάλλου περιηγητή Pierre Belon, που ταξίδεψε στην περιοχή μεταξύ 1582 και 1584, στην τοποθεσία υπήρχε ήδη τότε μια εκκλησία, χτισμένη ανάμεσα στα ερείπια ενός μικρού κάστρου. Οι περιγραφές αυτές οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στη θέση του σημερινού ναού υπήρχε ένας παλαιότερος, βυζαντινός, γεγονός που προσδίδει ακόμα μεγαλύτερο

ιστορικό βάθος και αξία στον ιερό αυτό τόπο.

Οι πρώτες αναφορές σε χριστιανική παρουσία στην περιοχή χρονολογούνται από τη βυζαντινή περίοδο, όταν η Κομοτηνή αποτελούσε σταθμό στον δρόμο προς την Κωνσταντινούπολη. Ο μικρός οικισμός γύρω από το κάστρο εξελίχθηκε με την πάροδο του χρόνου, και ο ναός αποτέλεσε το επίκεντρο της ορθόδοξης κοινότητας, ακόμη και κατά την Οθωμανική περίοδο. Η ύπαρξη ναού εντός του φρουρίου αποτελεί απόδειξη της αδιάλειπτης χριστιανικής παρουσίας στην πόλη.

Ο ναός, αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου, αποτέλεσε επίκεντρο της χριστιανικής ζωής της Κομοτηνής επί αιώνες. Γάμοι, βαπτίσεις, εθνικές και θρησκευτικές τελετές, όλες συνδέονται με τη ζωή της εκκλησίας και τις γενιές των πιστών που περνούσαν το κατώφλι του, αναζητώντας παρηγοριά, ευλογία και ελπίδα.

Η περιήγηση του ΑΠΕ-ΜΠΕ στον ιστορικό ναό της Κομοτηνής, στην έδρα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, παραμονές της μεγάλης Θεομητορικής γιορτής, φανερώνουν το ιδιαίτερο δέσιμο των κατοίκων με την εκκλησία τους. Δεν είναι τυχαίο ότι οι κάτοικοι της Κομοτηνής αναφέρονται σε αυτόν ως «η Μητρόπολη».

Αρχιτεκτονικά αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα εκκλησιαστικού ρυθμού της εποχής του, συνδυάζοντας τη λιτότητα της θρακιώτικης παράδοσης με στοιχεία επιβλητικότητας και μεγαλοπρέπειας. Ο εσωτερικός του διάκοσμος, το μοναδικό ξυλόγλυπτο τέμπλο με εικόνες που χρονολογούνται από το 1714, οι αγιογραφίες και η λιτή, αλλά επιβλητική αισθητική, αποπνέουν δέος και σεβασμό. Ο ναός υπήρξε και συνεχίζει να είναι ένας τόπος, όπου η τέχνη και η πίστη συμπορεύονται.

Σήμερα, μετά την εκ βάθρων ανακαίνισή του, που κράτησε πέντε ολόκληρα χρόνια, οπότε στο διάστημα αυτό έμεινε κλειστός, ο ναός έχει αποκτήσει νέα πνοή. Οι ανακαινιστικές εργασίες που πραγματοποιήθηκαν με απόλυτο σεβασμό στην μακραίωνη ιστορία του δεν περιορίστηκαν μόνο στην αποκατάσταση φθορών, αλλά επανέφεραν το κτίσμα στην αρχική του αίγλη, αναδεικνύοντας τόσο την αρχιτεκτονική του ταυτότητα όσο και τον ιστορικό του χαρακτήρα.

Το ξύλο και η πέτρα είναι τα κυρίαρχα υλικά δόμησης. Ολόκληρος ο ναός είναι κατασκευασμένος από ξύλο, από τους κίονες, που είναι κορμοί δέντρων, μέχρι τα τόξα από τα κλίτη. Οι ξύλινοι κίονες συντηρήθηκαν και αποκαταστάθηκαν από τη φθορά του χρόνου, όπως επίσης και η σκεπή, ενώ δόθηκε λύση σε στατικά προβλήματα που υπήρχαν. Εντύπωση προκαλεί στον επισκέπτη η ψηφιδωτή απεικόνιση της Πλατυτέρας στην κόγχη του Ιερού Βήματος. Το τελικό αποτέλεσμα

των εργασιών είναι εντυπωσιακό: ένας ζωντανός ναός που λειτουργεί πλέον καθημερινά, αλλά και ένα εμβληματικό τοπόσημο που κοσμεί την πόλη της Κομοτηνής.

Αποκατάσταση της εφέστιας εικόνας της Παναγίας Ελευθερώτριας

Γενικότερα, ο ναός πέρασε από πολλά στάδια για να φτάσει στην τελική μορφή που βρίσκεται σήμερα, με τις τελευταίες αλλαγές να γίνονται τη δεκαετία του 1980. Επίσης, πρέπει να τονιστεί, πως είναι κτισμένος σε χαμηλότερο επίπεδο από την επιφάνεια της γης, καθώς την περίοδο της τουρκοκρατίας τα κτίρια δεν έπρεπε να φθάνουν το ύψος των μουσουλμανικών τεμενών.

Ο δραστήριος Μητροπολίτης Μαρωνείας και Κομοτηνής κ. Παντελεήμων, κατά την τελετή για τα θυρανοίξια του ανακαινισμένου ναού τον Μάρτιο του 2024, είχε αναφερθεί με συγκίνηση στις προσπάθειες που έγιναν ώστε η εκκλησία αυτή να αποτελέσει ξανά για την Κομοτηνή ένα σημαντικό τοπόσημο. Ιδιαίτερη αναφορά είχε κάνει στη συντήρηση και αποκατάσταση της εφέστιας εικόνας της Παναγίας της Ελευθερώτριας, που χρονολογείται από τον 15ο αιώνα, και η οποία πλέον βρίσκεται απέναντι από τον δεσποτικό θρόνο, μέσα σε ένα εντυπωσιακό ξυλόγλυπτο προσκυνητάρι.

Η θέση του ναού στην καρδιά του ιστορικού και εμπορικού κέντρου της πόλης, μόνο τυχαία δεν είναι τυχαία. Όπως κάθε ζωντανός οργανισμός έχει την καρδιά του, έτσι και η Κομοτηνή έχει τον ιερό αυτό ναό στο επίκεντρό της. Οι καμπάνες του συνεχίζουν να ηχούν όπως έκαναν εδώ και δύο αιώνες, συνδέοντας το παρελθόν με το παρόν και την πίστη με την καθημερινότητα.

Αναπόσπαστο μέρος της ζωής των Κομοτηναίων

«Δεν είναι απλώς μια εκκλησία», λέει στον ΑΠΕ-ΜΠΕ η κυρία Αναστασία, κάτοικος της Κομοτηνής, που έχει περάσει σχεδόν όλη της τη ζωή πλάι στον ναό. «Εδώ παντρεύτηκα, εδώ βάφτισα τα παιδιά μου, εδώ αποχαιρέτησα τους γονείς μου. Είναι η μνήμη μας. Είναι κομμάτι της ζωής μας. Δεν σας κρύβω πως όταν έκλεισε η εκκλησία για να γίνουν οι εργασίες, στεναχωρήθηκα πολύ. Κάθε φορά που

ερχόμεουν να ανάψει ένα κερί ρωτούσα τον ιερέα μας πότε θα τελειώσει ο ναός, να ανοίξει πάλι, να λειτουργηθούμε σε αυτόν».

Ανάλογα αισθήματα εκφράζει και ο κύριος Πολύκαρπος, που στα 85 του χρόνια δεν κρύβει τη χαρά και τη συγκίνηση που ο ναός λειτουργεί και πάλι. «Να σας πω την αλήθεια», λέει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, «δεν με ενδιέφερε αν θα γίνει καλύτερος ή ομορφότερος καθώς για μένα ήταν ο ομορφότερος ναός. Ήταν και παραμένει κομμάτι της ζωής μου. Ήρθα από την Ξάνθη στην Κομοτηνή όταν παντρεύτηκα και εδώ πάντρεψα τις δυο μου κόρες μου. Ο ναός αυτός αποπνέει μια ηρεμία και μετά τις εργασίες που έκανε ο δεσπότης και οι υπηρεσίες είναι ένα κόσμημα».

Η γεωγραφική θέση του ναού ενισχύει τη συμβολική του σημασία καθώς βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο, κοντά σε διοικητικά κτήρια, εμπορικούς δρόμους και σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Έτσι, γίνεται αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας των κατοίκων και των επισκεπτών. Ο ναός είναι η ψυχή της πόλης. Κάθε μέρα περνάει κόσμος για να ανάψει ένα κερί, να καθίσει για λίγο στη σιωπή, να προσευχηθεί ή απλώς να νιώσει πως ανήκει κάπου. Ειδικά τώρα που έχει ανακαινιστεί, βλέπει κάποιος στα μάτια του κόσμου τη συγκίνηση, νιώθουν πως αποκαταστάθηκε κάτι δικό τους.

Η Κομοτηνή είναι μια πόλη που συμβιώνει με τις ιστορικές της ρίζες και ο Μητροπολιτικός Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου που γιορτάζει αύριο, είναι το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της συνέχειας. Ένα λατρευτικό οικοδόμημα που ενώνει αιώνες, θρησκεία, τέχνη και κοινωνία, ένας φάρος που συνεχίζει να φωτίζει ιστορία και πίστη.

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ / Φωτογραφίες: Μιχάλης Δανιήλ Βαμβακάς)